

Mikko Haanpää

Yhteismusisointiin ilon kautta!

Dream On Big Band –projektin kuvaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

25.4.2014

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Mikko Haanpää Yhteismusisointiin ilon kautta! – Dream On Big Band – projektin kuvaus 20 sivua + 3 liitettä 25.4.2014
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Koulutusohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Soitonopettaja
Ohjaaja(t)	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Antti Rissanen
<p>Opinnäytetyössäni hahmottelin konseptin, jolla nuoret pystyvät aloittamaan puhallinsoittimien soittamisen big bandissa ilman aikaisempaa soittotaitoa. Toteutin projektini Dream On Big Bandin kanssa, joka aloitti toimintansa tammikuussa 2014 yhteistyössä muun muassa Pop & Jazz Konservatorion ja Lähiöprojektin kanssa. Tutkin miten oppilaat, jotka eivät osaa soittaa instrumentteja, lukea nuotteja tai osaa musiikin teoriaa, pystyvät aloittamaan musiikkiharrastuksen yhteisen toiminnan kautta.</p> <p>Työssäni vastaan muun muassa seuraavan kysymyksiin: miten opettajien välinen yhteistyö helpottaa yhteisön oppimista sekä millaiset harjoitteet vievät alkeisoppilaiden yhteyttä eteenpäin?</p> <p>Dokumentoin kahden kuukauden ajan Dream On Big Bandin harjoituksia päiväkirjamaisesti ja pohdin tämän aikajakson jälkeen sitä, mitkä harjoitteet olivat hyödyllisiä ja veivät ryhmää eteenpäin.</p> <p>Tuloksena syntyi konsepti, joka on toteutettavissa myöhemminkin uudelleen eri tahojen toimesta. Toteuttamamme malli osoittautui kustannustehokkaaksi ja mukavaksi tavaksi toteuttaa big band -musiikin opiskelu. Konsepti pohjautui vahvasti opettajien väliseen yhteistyöhön sekä samanaikaisopettamiseen. Harjoittelumme rakentui viikottaisesta ryhmäopetuksesta, musiikkiliikuntasta sekä yhteisharjoituksista.</p> <p>Saimme kahden kuukauden seurantakauden aikana valmisteltua useita teoksia ja oppilaat oppivat Bb –duuriasteikon viisi ensimmäistä säveltä. Sen lisäksi kahden kuukauden aikana soitimme kappaleita, joissa osassa oli suora komppi, kun taas toiset olivat rytmikaltaan kolmimuunteisia. Oppilaat soittivat kappaleita yksi- ja kaksiaanisesti sekä sektioittain. Opinnäytetyössäni on liitetiedostoina muutama projektiin säveltämäni kappale, joiden huomasi olevan nopeasti opittavia ja mukavia soitettavia.</p> <p>Projekti onnistui mielestäni hyvin. Saimme innostettua nuoria mukaan musiikin harrastamisen pariin ja big bandiin on tullut lisää soittajia projektin aikana.</p>	
Avainsanat	Musiikin harrastaminen, big band, yhteissoitto, lastenorkesteri, konsepti, yhteisopettajuus

Author(s) Title	Mikko Haanpää Playing Together Through Joy – The Dream On Big Band Project 2014
Number of Pages Date	20 pages + 3 appendices 25 April 2014
Degree	Bachelor of Music Education
Degree Programme	Pop & Jazz Music
Specialisation option	Music Theory Teacher
Supervisors	Jukka Väisänen, MMus Antti Rissanen, MMus
<p>The primary purpose of the study was to create a method for starting playing in a big band, before the students know music theory or are able to handle their instruments. I executed my project with the Dream On Big Band. The band was founded in January 2014 in collaboration with such partners as the Helsinki Pop&Jazz Conservatory and Lähiöprojekti. I studied how students can start to play together without previous knowledge of music.</p> <p>In my thesis, I answer the next questions: How can a group of teachers work efficiently in a joint project like this? Which exercises helped the student to improve the skills of individual players and the group?</p> <p>I documented my rehearsals with the band for a period of two months in a journal and I analyzed the diary for the thesis.</p> <p>The result is a concept which may be executed by others. The concept is cost-effective and a nice way to start playing big band music. The main point of the concept is close co-operation with the teachers. Our rehearsals were held on a weekly basis. We had section rehearsals, musical exercises and full band rehearsals.</p> <p>In two months, we learned a couple of pieces and the first five notes of the Bb major scale. The thesis includes a couple of my pieces composed for the project.</p> <p>The project went well. We got many young players involved with music with this project and the big band is still growing and new people are joining in.</p>	
Keywords	Music as a hobby, big band, playing together, children's band, concept, teaching together

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Projektikuvaus	2
2.1	Lähiöprojekti	2
2.2	Dream On Big Band	2
3	Big Band ja pedagoginen lähestymistapa	3
3.1	Puhaltimien alkeismateriaalin esittely	4
3.2	Materiaali	5
3.3	Yhteisöllinen oppiminen	7
3.4	Yhteisopettajuus ja samanaikaisopettajuus	8
3.5	Musiikkiliikunta oppimisen työkaluna	9
3.6	Harjoitusten suunnittelu	9
4	Tulokset, projektin kuvaus, analyysi	10
4.1	Päiväkirjan tiivistelmä	10
4.2	Päiväkirjan analysointi	12
4.3	Esimerkkejä toimivista harjoituksista aloittelijoille	13
4.3.1	Rytmisiä harjoituksia	13
4.3.2	Yhdestä äänestä kohti moniäänisyyttä	14
4.3.3	Musiikkiliikunta rytmin kehittäjänä sekä ryhmäyttämissapuvälineenä	15
5	Pohdinta	15
5.1	Mitä ajatuksia prosessi herätti?	15
5.2	Voiko tuottamaani materiaalia hyödyntää myös perinteisemmässä opetuksessa?	17
5.3	Miten jatkaa?	18
	Lähteet	19
6	Liitteen otsikko	1
	Liite 1 : Taukoja soittajille	1
	Liite 2: Iltapäiväblues	2
	Liite 3: Ebin viikonloppu!	4

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni kehitän materiaalia oppilaille, joilla ei ole vielä tarpeeksi soittotaitoa, jotta nuoteista soitto olisi mahdollista. Tarkoitukseni on säveltää kappaleita, jotka perustuvat soivaan Bb-duuriasteikkoon ja jotka vähitellen kasvavat äänialaltaan kohti oktaavin ambitusta¹. Pohdin myös keinoja, miten oppilaat pystyisivät musisoimaan yhdessä heti siitä lähtien kun he saavat äänen instrumentistaan.

Kehittämisprosessin aikana aion keskustella työtavoista eri musiikkioppilaitosten henkilökunnan kanssa sekä eri big bandien johtavien hahmojen eli kapellimestarien ja johtavien soittajien kanssa.

Valmistelen itse materiaalin ryhmälle, jonka jäsenillä ei ole mahdollisuutta yksityistunteihin vaan oppiminen tapahtuu ryhmäympäristössä. Konsepti toimii niin että oppilaat harjoittelevat sektioittain 45 minuuttia viikossa. Tämän lisäksi koko bändin yhteisharjoitukset kestävät 45 minuuttia sisältäen musiikkiliikuntatuokion.

Reflektoin harjoituspäiväkirjan avulla projektin kehitystä. Pidän päiväkirjaa kahden kauden ajan ajanjaksolla 15.1. – 12.3. Tämä ajanjakso sisältää seitsemät harjoitukset. Päiväkirjaan merkitsen tehdyt harjoitukset ja pohdin myös miten harjoitteet toimivat ja mitä kehitettävää niissä olisi?

Työssäni yritän löytää vastausta kysymyksiin:

- 1) Millaiset harjoitukset ja harjoitteet vievät aloittelijoiden yhtyettä eteenpäin?
- 2) Miten pystytään oppimaan ryhmässä, jossa ei osata soittaa, mutta instrumentit ovat jo mukana?
- 3) Voiko musiikkiliikunnalla vahvistaa nuorten yhteenkuuluvuuden tunnetta osana musiikin oppimista?
- 4) Voiko improvisointia käyttää aloittelijoiden kanssa apuna opettamisessa?

¹ ambituksella tarkoitetaan sävelaluetta eli matalimman ja korkeimman äänen välistä aluetta. (MuTe. sanasto)

Sen lisäksi vastaan seuraaviin projektia koskeviin kysymyksiin:

- 1) Miten opettajien välinen yhteistyö helpottaa yhteisön oppimista?
- 2) Miten yhteisopettajuus ja samanaikaisopettajuus onnistui?
- 3) Minkälainen vastuunjako opettajilla oli?

2 Projektikuvaus

2.1 Lähiöprojekti

Tein opinnäytetyöni osana Lähiöprojektia. Sen tavoitteena on edistää toimenpiteitä, joilla kehitetään esikaupunkeja kantakaupungin kanssa tasaveroisiksi kaupunginosiksi. Lähiöprojektin toimikauden 2012-2015 tavoitteina on muun muassa tapahtumien ja kulttuurin jalkautuminen kouluihin sekä kokemisen, oppimisen ja hyvän kaupunkielämän edellytysten vahvistaminen. (Lähiöprojekti, [www.](#)) Projektikauden tunnus on ”sivistys on siistiä” ja kauden tavoitteena on tukea erityisesti alueellista sivistys- ja kulttuuri-toimintaa. Yhteistyössä projektissa toimivat Helsingin opetusvirasto, Pop & Jazz Konservatorio sekä Helsingin kulttuurikeskus. Lähiöprojekti keskittyy erityisesti syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn sosiaalisen toiminnan kautta. (Ahvenainen 2013, 26.)

Pop & Jazz Konservatorio järjestää Itä-Helsingissä bändipajatoimintaa Helsingin lähiöprojektirahan turvin yhteistyössä opetusviraston ja kulttuurikeskuksen kanssa. Syksyllä 2013 opetusta järjestetään kahdeksalla eri koululla: Aurinkolahden peruskoululla, Jakomäen peruskoululla, Kallahden peruskoululla, Keinutien ala-asteella, Mellunmäen ala-asteella, Mustakiven ala-asteella, Myllypuron ala-asteella ja Myllypuron yläasteella. Bändipajatoiminnan tavoite on saada nuoret mukaan musiikin harrastuksen pariin niin kutsutun matalan kynnyksen periaatteella. Opetus tapahtuu pääsääntöisesti oppilaiden omissa kouluissa. (PJK, [www.](#))

2.2 Dream On Big Band

Toteutin projektini Dream On Big Bandin kautta. Aloimme työryhmämme kanssa kasaamaan Dream On Big Bandia Itä-Helsingin alueelle keväällä 2013. Työryhmäämme kuuluivat Jussi Saksa, Jasmin Afaneh-Haanpää, Jussi Liski sekä allekirjoittanut. Oma roolini oli vastata big bandin pedagogisesta ja taiteellisesta puolesta. Sen lisäksi toimin

big bandin kapellimestarina sekä pasuunaryhmän harjoittajana. Jussi Saksa vastasi big bandin hallinnollisesta ja taloudellisesta puolesta. Sen lisäksi Saksa vastasi saksofonisektiomme harjoittamisesta sekä pääasiallisesti tiedottamisesta. Jasmin Afaneh-Haanpää toimi trumpettisektion harjoittajana, musiikkiliikunnan kouluttajana sekä varakapellimestarina. Jussi Liski hoiti puolestaan komppisektion harjoittamisen.

Saimme oppilaita innostumaan mukaan kolmesta eri koulusta, Myllypyron, Mellunmäen ja Keinutien kouluilta. Päädyimme pitämään yhteisharjoitukset Keinutien koululla, johon tuen siitä että nuorimmat oppilaat kokoonpanossa olivat Keinutien koululta ja totesimme Keinutien koulun tilat toimiviksi projektillemme.

Dream on Big Bandin opetus toimi ryhmäopetuksena eli oppilaille ei tarjottu lainkaan yksityistunteja ennen kuin yhteissoitto alkoi. Tämä teki omat haasteensa materiaalin valinnassa ja opetuksessa. Kuitenkin big bandillä oli säännölliset jokaviikkoiset sektioharjoitukset, jossa instrumenttipedagogit kävivät oppilaiden kanssa läpi soittimen teknisiä ongelmia tai yksityiskohtia.

3 Big Band ja pedagoginen lähestymistapa

Big band on jazzorkesteri, joka koostuu neljästä eri sektioista. Näitä ovat komppisektio ja kolme eri puhallinsektiota. Komppisektioon kuuluu piano, basso, kitara ja rummut. Puhallinsektioihin kuuluvat saksofonit, pasuunat ja trumpetit. Yleisen määritelmän mukaan big bandissa tulee olla vähintään kymmenen soittajaa. (Laukkanen 2006) Yleisimmin nykyaikaisessa big bandissa on kaksi alttosaksofonia, kaksi tenorisaksofonia ja yksi baritonisaksofoni. Pasuunoita taas on neljä, useimmiten kolme tenoripasuunaa ja bassopasuuna. Trumpetteja on yhtyeessä useimmiten neljä, kuitenkin toisissa big bandeissa trumpetteja voi olla enemmänkin.

Varhaisimmat big bandit koostuivat 1920-luvulla Yhdysvalloissa rytmisektiosta, johon kuului rumpali, banjisti, pianisti ja tuubisti. Sen lisäksi yhtyeessä oli usein kaksi tai kolme puupuhaltajaa ja vaskisektio, jossa oli kaksi trumpettia ja yksi pasuuna. Tällainen kokoonpano oli muun muassa Duke Ellingtonin ensilevytykskokoonpano. 1930-luvulle tullessa kontrabasso syrjäytti tuuban sekä kitara syrjäytti banjon rytmisoittimena. (Laukkanen 2006)

Big bandille ominaisia tunnusmerkkejä ovat muun muassa jokaiselle eri soittimelle sovitut stemmat. Eräs yleisimpiä sovitustapoja big bandille on se, että sovittaja käyttää sektioita omina elementteinään ja näin ollen kirjoittaa moniäänistä satsia eri soitinryhmille. Tämän lisäksi soittimia voidaan käyttää myös yksittäisinä erillisinä instrumentteina. Tämä monipuolistaa big bandin ääniväriä. Nykypäivänä oletetaan, että big bandissa eri soitinryhmillä on sivusoittimia soitinvalikoimassaan. Näitä sivusoittimia ovat esimerkiksi saksofoniryhmällä klarinetit ja huilut, trumpeteilla flyygelitorvet ja pasuunoilla jossain tilanteissa tuuba.

Trumpetti ja pasuuna ovat vaskipuhaltimia. Aloittelevalle vaskipuhaltajalle, riippumatta instrumentista, on suuri haaste opetella yhdistämään sävelkorkeusmuisti ja motorinen muisti. Käytännössä tämä tarkoittaa taitoa ennakoida millaisilla liikkeillä saa syntymään tietyt sävelet ja sävelsuhteet. Pelkät sormitukset eivät tuota oikeaa soivaa tulosta, sillä vaskisoittimilla on mahdollisuus saada useampi ääni samoilla sormituksilla tai veto-aseilla. Sävellajit määräytyvät pitkälti soitinteknisten ongelmakohtien mukaan. Soittimen ääri rajoilla työskentely on haastavaa. (Siba, www.siba.fi.)

Saksofoni on puupuhallinperheeseen kuuluva metallirunkoinen kartiomainen putki, jonka ääniaukot on peitetty läpillä. Soittimen ääni syntyy suukappaleeseen kiristetyn ruokolehdykän värähdellessä saaden ilmapatsaan värähtelemään. Tein pienimuotoista kyselyä koskien saksofonin haasteita alkeissoittajilla. Keskusteltuani saksofonipedagogien kanssa totean, että saksofonilla haasteet koskevat äänenmuodostusta sekä hienomotoriikkaa sormitusten kanssa. Sen lisäksi olen itse huomannut saksofonien olevan pienikokoisille soittajille raskaita soittimia kannateltavia.

3.1 Puhaltimien alkeismateriaalin esittely

Rajaan opinnäytetyössäni haasteiden pohtimisen puhallinsoittimiin eli en puutu rumpujen, basson tai pianon soittoteknisiin ongelmiin. Kuitenkin harjoituskappaleissa olen huomionnut myös komppisoitinten soitintekniset ongelmat ja olen säveltänyt harjoitukset toimiviksi myös komppisoittimille.

Itsenäiseen työskentelyyn tai yksityistuntimuotoiseen työskentelyyn varten valmistettua materiaalia löytyy hyvinkin paljon. Kuitenkaan tätä materiaalia ei voi käyttää suoraan big band -kokoonpanolle.

Käyttökelpoisia pasuunakouluja ovat muun muassa Müllerin "Schule für Zugposaune" (1902), Arbanin "Arban's Famous Method for Trombone" (1936), Eddie Bert'n "The Eddie Bert Trombone Method", David Uberin "Method for Trombone" (1968) Steinerin "Everyday Exercises for Trombone" (1983) sekä Morganin "Boosey Method for Trombone" (2003). (Hermaja 2013, 1) Sen lisäksi kevyempiä alkeiskirjoja ovat esimerkiksi Tanja Vienosen "Torvisen pasuunavihko" ja Janne Lindqvistin ja Connie Roslundin "Tobbe Trombon's Förstra Spelbok". Näissä kaikissa kirjoissa on harjoitteita, joita voi hyödyntää pasuunaryhmän sektioharjoituksissa.

Saksofonilla vastaavia alkeiskouluja ovat muun muassa Berklee Practice Method: ALTO AND BARITONE SAX (Jim Odgren ja Bill Pierce, Berklee Press, 2001), BOOSEY WOODWIND METHOD SAXOPHONE 1 (Chris Morgan, Boosey & Hawkes, 2001), Learn As You Play Saxophone (Peter Wastall, Boosey & Hawkes, 1989), Rubank Elementary Method Saxophone (N.W. Hovey, Rubank, 1934) ja The Complete Saxophone Player 1 (Raphael Ravenscroft, Wise Publications, 1987 & 1993). (Leinonen 2012, 2)

Trumpetin alkeiskouluja ovat muun muassa Aloita Trumpetilla (Sari Leiviskä), Boosey Brass method trumpet 1 (Boosey & Hawkes), Learn as you play trumpet (Wastall Peter, Boosey & Hawkes sekä Arban's Complete Conservatory Method for Trumpet (Carl Fisher).

Suuri osa edellä mainittuja kirjoja sisältää alkeisharjoituksia kullekin soittimelle. Kuitenkaan tällaisia alkeisharjoituksia ei voi suoranaisesti tehdä yhdessä big bandilla, sillä vaskisoittimilla ja saksofonilla on täysin erilaiset haasteet soittouran alkutaipaleilla. Tämän vuoksi yhteissoittoa varten täytyy kehittää toimivaa materiaalia.

3.2 Materiaali

Aivan alkeiskäyttöön sopivaa valmista materiaalia en ole big bandille löytänyt. Useat amerikkalaiset kustantajat kustantavat alkeismateriaalia big bandeille. Kuitenkin jo helpoimmilla vaikeustasoilla kuten grade ½ tai grade 1 soittajan oletetaan jo osaavan jotain. Esimerkiksi kustantaja Northeastern Music Publications Incorporation määrittelee helpoimman vaikeustasonsa grade ½ seuraavanlaisesti: sävellaji on joko soiva Bb-duuri tai soiva Eb-duuri, tempo on hidas tai kohtalainen, nuottien aika-arvot ovat neljäsosia, puolinuotteja ja kokonuotteja, myös pisteelliset puolinuotit ovat käytössä. Kap-

paleiden kesto on puolesta minuutista kahteen minuuttiin. Nuotit ovat tarkoitettu soitettavan sen jälkeen, kun soittaja on osallistunut noin viidelle tai kuudelle yksityistunnille. (Northeastern Music Publications Inc., [www.](http://www.hal-leonard.com)) Hal Leonard Corporation puolestaan määrittelee helpomman tasonsa 1 seuraavanlaisesti: helppo ja sopii noin vuoden soitaneelle. (Hal Leonard Corporation, [www.](http://www.hal-leonard.com))

Puhallinmusiikin parista tällaisia alkeispuhallinkouluja puolestaan löytyy, esimerkiksi Päivi Pyymäen ”Suomalainen puhallinorkesterikoulu” (2004). Mike Steinelin ”Essential elements for jazz ensemble” (2000) on hyvä alkeismateriaali jazz-estetiikan opiskeluun, mutta kirja ei ole sinänsä alkeisopas instrumenteille. Kirjasta ei löydy muun muassa sormituskarttoja soittimille, joten suoranaisesti alkeiskouluksi kirja ei sovi. Tämän vuoksi päädyinkin valmistamaan alkeismateriaalin itse.

Helpohkoa materiaalia aloittelevalle big bandille sen sijaan löytyy myös suomalaisiltakin säveltäjiltä. Suomen Big Band -yhdistys ry on tilannut teoksia osana Big Bang -projektiaan. Projekti on vuodesta 2010 saakka tuottanut kappaleita eri tasoille big bandeille suomalaisilta säveltäjiltä. Mukana säveltäjinä ovat olleet muun muassa Ralf Nyqvist, Markus Ketola, Erno Tiittanen, Markku Renko ja Antti Rissanen. (SBBY, [www.](http://www.sbbymusic.com))

Miten voisi määritellä hyvän alkeismateriaalin yhtyesoittoon? Harjoitusten tulisi olla monipuolisia ja mielenkiintoisia. (Pyymäki 2004, 2) Materiaalin tulisi olla nopeasti sisäistettävissä, innostavaa ja sen verran yksinkertaista, että sen oppii ilman suurempia ongelmia. Näin ollen hyvät pedagogiset harjoitteet sisältävät asioita, joita oppilaiden on helppo matkia. Oppimisen nopeuttamiseksi kappaleiden tulee olla hyvin yksinkertaisia, koska jokainen kappale tuo mukanaan jonkun uuden sisäistettävän asian.

On useita asioita, joita tulee ottaa huomioon aloittelijoille kappaleita kirjoitettaessa. Ensimmäisten kappaleiden tulee olla tarpeeksi yksinkertaisia. Alkuvaiheessa voisi olla hyvä, että kappaleet sisältäisivät vain yhden uuden sisäistettävän asian kerrallaan. Tämä voisi olla esimerkiksi uusi ääni tai rytmi. Sen lisäksi myös muut musiikilliset asiat täytyy tuoda kappaleisiin vähitellen, jotta oppilaat pystyvät nopeasti sisäistämään uuden asian.

Koin äärimmäisen tärkeäksi projektin alkuvaiheessa sen, että yhtyeen yhteisharjoituksissa on mukana myös eri instrumenttien pedagogit. Tämä varmistaa sen, että opetta-

jat voivat korjata heti harjoitusten yhteydessä esimerkiksi erilaisia ergonomisia ongelmia. Soittoasentoon kannattaa puuttua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, sillä hyvä soitto alkaa hyvästä asennosta (Pyymäki 2004, 2). Tämä edesauttaa ja nopeuttaa instrumentin oppimista.

3.3 Yhteisöllinen oppiminen

Yhteisön voi määritellä monin eri tavoin. Merja Koivulan väitöskirjassa ”Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa (2010)” kerrotaan muun muassa, että yhteisöön liittyy vahvasti tunne ”Me”. Yhteisöllä on yleensä yhteinen päämäärä sekä yhteisön jäsenillä on usein ”positiivinen tunneside, joka syntyy yhteisen toiminnan kautta”.

Väitöskirjassaan Merja Koivula tutkii yhteisölliseen oppimiseen vaikuttavia positiivisia puolia sekä oppimista haittaavia asioita. Hänen mukaansa muun muassa ystävyssuhteet, yhteenkuuluvuuden tunne sekä yhteiset tavoitteet auttavat oppilaita oppimaan yhdessä. Tämän lisäksi oppimista vahvistavia asioita ovat yhteisten merkitysten rakentuminen sekä yhteinen motivaatio ja sitoutuminen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Yhteisössä oppimista rajoittavat asiat ovat puolestaan puutteet oppilaiden vuorovaikutustaidoissa, oppilaiden minäkeskeisyys, keskinäinen kilpailu, erilaiset konfliktit sekä opettajan autoritäärinen rooli.

Mielestäni oppimista rajoittavien asioiden selvittäminen vahvistaa samalla yhteisöllisen oppimisen positiivisia puolia. Projektissa olemme yrittäneet ottaa musiikkiliikunnan osaksi ratkaisemaan joitakin rajoittavista asioista. Esimerkiksi minäkeskeisyyttä yritetään poistaa tekemällä harjoituksia, joissa jokainen oppilas pääsee esille vuorollaan. Tämä vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka taas puolestaan poistaa haitallista keskinäistä kilpailua sekä auttaa ennaltaehkäisemään konflikteja. Yritämme luoda big bandille vahvan yhteisöllisen tunteen, jolloin oppilaat saavat olla ryhmässä omia itseään. Tämä ”me-henki” auttaa myös siinä, ettei opettajan tarvitse ottaa liian autoritääristä roolia. Mikäli ryhmässä ei ole syntynyt yhteisöllisyyttä, niin silloinhan opettajan täytyy viedä ryhmää eteenpäin autoritaarisesti. Jos puolestaan ryhmällä on hyvä ”me-henki”, niin silloin oppilaat uskaltavat tuoda omia tunteitaan esiin ja he pystyvät kehittymään ryhmässä paremmin.

Yhteisöllisen oppimisen positiivisia puolia on se, että oppilaat pystyvät jatkuvasti ottamaan esimerkkiä toisista oppilaista sekä opettajista. Oppilaat saavat opettajien soitosta positiivisen ja esimerkin instrumentin soittamisesta. Toisten oppilaiden seuraaminen taas puolestaan näyttää oppilaille, että saa epäonnistua eikä ole pakko onnistua heti. Näin muiden oppilaiden epäonnistumiset sekä onnistumiset lisäävät uskoa omaan tekemiseen.

3.4 Yhteisopettajuus ja samanaikaisopettajuus

Termillä yhteisopettajuus viitataan siihen, että opettajat suunnittelevat opetusta, toteuttavat ja arvioivat sitä yhdessä. Termillä samanaikaisopettajuus tarkoitetaan tilannetta, jossa kaksi tai useampi opettaja opettaa samassa tilassa, samanaikaisesti heterogeenistä ryhmää. (Koulutuksen arviointikeskus, Helsingin yliopisto, [www.](http://www.koulutusarviointikeskus.fi))

Samanaikaisopettajuuden erilaisia muotoja ovat muun muassa vuorotteleva opetus, jaetun ryhmän opetus sekä tiimiopettaminen. Vuorottelevalla opetuksella tarkoitetaan sitä, että yksi opettaja on vetovastuussa sen hetkisessä tilanteessa ja muut opettajat tarkkailevat ja avustavat tarvittaessa. Jaetun ryhmän opetuksella tarkoitetaan sitä, että opettajat ovat yhdessä suunnitelleet opetettavan materiaalin. Opetustilanteessa ryhmä jaetaan opettajien kesken ja kaikki opettavat omalle ryhmälleen saman materiaalin oman ryhmänsä ehdoilla. Tiimiopettamisella tarkoitetaan sitä, että opettajien vetovastuu voi vaihtua lennosta eli jokainen opettaja tukee toisiaan ja opettajien vuorovaikutus on luontevaa ja joustavaa. (Koulutuksen arviointikeskus, Helsingin yliopisto, [www.](http://www.koulutusarviointikeskus.fi))

Projektimme perustui monelta osin edellämainittuihin samanaikaisopettajuuden muotoihin. Vastasin projektissa pedagogisesta ja taiteellisesta puolesta. Suunnittelin harjoitusten kulun usein musiikkiliikunnasta vastaavan Jasmin Afaneh-Haanpään kanssa, jotta saimme yhdistettyä sektioharjoitukset ja musiikkiliikuntaharjoitteet vastaamaan hyvin koko yhtyeen harjoituksissa tarvittavia asioita. Näin harjoitusten kaikki osa-alueet vahvistivat toisiaan. Sektioharjoitukset pohjautuivat suureksi osaksi jaettuun ryhmän opetukseen eli kaikilla opettajilla oli tiedossa mitä heidän tulee opettaa sillä hetkellä omalle ryhmälleen. Yhtyeharjoitukset puolestaan olivat suurimmaksi osaksi tiimiopettamista. Itse toimin tilanteessa kapellimestarina, mutta pyysin usein muita opettajia näyttämään joko esimerkkiä, vahvistamaan omia näkemyksiäni tai ottamaan vastuun jonkun tietyn asian opettamisesta.

3.5 Musiikkiliikunta oppimisen työkaluna

Esittelen työssäni hieman myös musiikkiliikunnan käyttöä opetuksen työkaluna, koska projektissamme halusin ehdottomasti kokeilla sen hyötyjä ryhmäopetuksessa.

”Musiikkiliikunnassa lähtökohtana on turvallinen vuorovaikutus aktiivisen musiikin ja liikkeen yhdistävän kokemuksen kautta” (Juntunen, Perkiö, Simola-Isaksson 2010, 12)

Musiikkiliikunta on loistava apuväline ryhmäopettamiseen, sillä oppilaiden on helpompi lukea nuotteja ja oppia musiikkia mikäli musiikki toteutetaan ensiksi konkreettisesti. Mielestäni aloittelijoille on alkuvaiheissa turhaa puhua liian teoreettisista asioista. Omat harjoitukseni pohjautuvat siihen, että musiikilliset asiat kuten pulssi ja rytmit opetellaan aluksi käytännössä ryhmän kanssa liikkeen avulla.

Musiikkiliikunta toimi harjoituksissa hyvin myös siksi, että aloitteleville puhallinsoittajille on suuri haaste soittaa puolitoista tuntia yhtenä päivänä. Saimme musiikkiliikunnan kautta tuotua musiikillisen tauon harjoitusten keskelle. Tämä puolestaan helpottaa oppilaita keskittymään paremmin myös instrumentin soittamiseen. Aloittelevien soittajien on muutenkin tärkeää pitää tarpeeksi paljon taukoja soittamisen lomassa. Puhallinsoittimia soittaessa soittaja joutuu usein olemaan staattisen liikkeen tilassa kannatellesaan soitintaan. Tämä aiheuttaa nuorella soittajalla suurta fyysistä rasitusta, joten taukojen riittävä taukojen jaksottaminen harjoittelun lomaan tuo soittamiseen intoa ja mukavuutta, joka puolestaan lisää oppimismotivaatiota.

3.6 Harjoitusten suunnittelu

Harjoitusta suunnitellessa tulisi mielessä olla selkeät tavoitteet. Tavoitteet puolestaan määrittävät käytettävät harjoitteet. Tämän lisäksi harjoitteiden rytmittämällä ja ajankäytöllä on suuret vaikutuksen harjoituksen toimimiseen.

Jokaviikkoiset harjoitukset pohjautuivat seuraavanlaiseen kaavaan:

- Tavoite: oppia soittamaan yhdessä instrumentteja.
- Harjoitteet: kullekin viikolle omat harjoitteet riippuen missä vaiheessa kehitystä mennään.
- Ajankäyttö: 2 x 45 minuuttia.

- Ajankäytön rytmittäminen: ensimmäinen 45 minuuttia sektioharjoittelua instrumenttipedagogin kanssa, jonka jälkeen tulee 15 minuutin tauko. Tauon jälkeen 15 minuutin musiikkiliikuntatuokio, jonka tarkoituksena on opetella tavoitteen mukaisia rytmisiä ja musiikillisia asioita sekä vahvistaa ryhmän yhteishenkeä. Tämän jälkeen tulee 30 minuutin yhteissoittohetki koko yhtyeen kanssa.
- Tilankäyttö: sektioharjoituksiin erilliset luokkahuoneet jokaiselle sektiorryhmälle, suuri yhteinen tila, jossa komppisoittimet sekä tuolit ja nuottitelineet soittajille. Tämän lisäksi tarvitaan suuri tila ilman esteitä musiikkiliikuntaharjoitteiden tekemiseen.

4 Tulokset, projektin kuvaus, analyysi

4.1 Päiväkirjan tiivistelmä

15.1

Ensimmäiset yhtyeen harjoitukset olivat 15.1.2014 ja tällöin big bandissa oli neljä alttosaksofonia, neljä trumpettia, kuusi pasuunaa, kaksi basistia ja pianisti. Harjoituksemme alkoi yhteisellä kokoontumisella, jonka jälkeen hajaannuimme harjoittelemaan sektioittain instrumenttien soittamista. Yhteisharjoitukset alkoivat musiikkiliikuntahetkellä, jossa tehtiin ryhmäytymisharjoituksia sekä rytmiharjoituksia body-percussion -henkisesti. Yhteissoitto aloitettiin matkimisharjoituksilla. Soitin pasuunalla yhtyeen edessä eri rytmejä yhdellä äänellä tahdin pätkissä ja pyysin yhtyeen toistamaan nämä rytmit perässä. Tein matkimisharjoituksia myös sektioittain, eli soitin edellä rytmin ja pyysin eri sektioita toistamaan rytmit. Harjoituksissa emme käyttäneet nuotteja ollenkaan.

22.1

Harjoituksissa kokoonpanomme oli muuten sama paitsi, että saimme rumpalin mukaan yhtyeeseen. Tämä mahdollisti harjoitteiden tekemisen jatkuvan kompin päälle. Sektioharjoitukset alustin niin, että jokaisen sektorin olisi hyvä harjoitella soivaa Bb -duuriasteikkoa. Pasuunasektioharjoituksissa pääsimme kolmen ensimmäisen äänen pariin. Musiikkiliikuntatuokiossa käsitelimme eri aika-arvoja eri liikkeiden kautta. Näin yritimme hahmottaa eri aika-arvot nopeasti. Sen lisäksi teimme rytmisen nimileikkiharjoituksen, jonka tehtävänä oli ryhmäyttää orkesteria sekä opettaa pulssin pitoa. Yhteissoitossa käytimme soivan Bb-duuriasteikon kolmea ensimmäistä säveltä beat-kompin

päälle. Rytmeinä käytimme tässä vaiheessa vain neljäsosia. Tällä haimme yhteisen rytmin sekä hyvän alukkeen löytymistä soittimelle. Viimeisenä kappaleena soitimme *Ostakaa makkaraa* -kappaleen kahta ensimmäistä tahtia koko orkesterilla ilman nuotteja.

27.1

Otin ensimmäistä kertaa nuotit mukaan harjoituksiin. Sektioharjoituksissa opeteltiin Bb-duuriasteikon viittä ensimmäistä säveltä. Musiikkiliikunnassa opeteltiin nuottien aika-arvojen symbolit sekä hahmotettiin rytmejä kehon kautta. Sen lisäksi jatkettiin nimileikkejä sekä rytmisiä ryhmäyttämisharjoituksia. Yhtyeharjoituksissa jatkoimme viime viikolta tuttuja harjoituksia eli soitimme beat-kompin päälle Bb -duuriasteikon viittä ensimmäistä säveltä. Soitimme nuoteista ensimmäistä kertaa kappaletta *Oh when the saints* Hal Leonardin *Essential for jazz band* - kirjasta (2000). Oppilaat soittivat kappaletta pääsääntöisesti kuitenkin korvakuulolta. Saimme kuitenkin ensikosketuksen nuotteihin syntyään.

5.2

Harjoitukset aloitettiin sektioharjoituksilla, jossa aiheena oli *Pienen pienen veturi* -kappale. Tämä kappale sisältää neljä ääntä, joten se on sopivan haastava. Jaoin nuotit kappaleeseen jo sektioharjoituksiin ja pyysin sektio-ohjaajia harjoittelemaan kappaletta sektioissa. Musiikkiliikuntahetkessä harjoittelimme *Pienen pienen veturin* rytmiä sanarytmein. Aluksi taputimme kappaleen sanarytmiä käsin, tämän jälkeen siirsimme rytmin jalkoihin ja käsillä pidimme perusrytmiä eli tempoa. Yhteissoittoharjoituksissa soitimme kahta eri kappaletta. Toinen oli *Pienen pienen veturi* ja toinen oli kirjoittamani kappale *Taukoja soittajille*. Jälkimmäisessä kappaleessa opettelimme taukoja kappaleen keskellä.

12.2

Harjoitukset aloitettiin sektioharjoituksilla, jossa katsottiin instrumentikohtaisia haasteita. Musiikkiliikunnassa harjoiteltiin taukojen hahmottamista kävelyharjoituksissa. Tämä harjoitus tehtiin, koska kappaleessa *Taukoja soittajille* oli hankaluuksia.

Bändissä soitettiin kappaletta *Taukoja soittajille*. Saatiin valmiiksi ensimmäinen kappale *Ostakaa makkaraa*. Kappale on unisono koko puhallinryhmällä. Pääsimme aloittamaan myös kappaleen *Pienen, pieni veturi* harjoittelun.

26.2

Stemmaharjoituksiin jaettiin kappale *Iltapäiväblues* läpi. Musiikkiliikunnassa jaettiin porukka ryhmiin ja jaettu eri ryhmille eri rytmit ja taputeltu rytmejä eri kokoonpanoilla päällekkäin. Tämä harjoitus valmisteli *Iltapäiväbluesin* eri sektioiden soitto-osuuksia.

Yhtyehtekessä otettiin uusi sävellys soiton alle, *Iltapäiväblues*. Kappale kuunneltiin aluksi soivana ääniesimerkinä tietokoneelta. Sen jälkeen soitettiin valmiit kappaleet läpi kertausmielessä, jonka jälkeen alettiin työstämään *Iltapäiväbluesia*. Se saatiin ensi yrittämällä jo yllättävän hyvään kuntoon ja äänitettiin. Laitoin YouTubeen ääniesimerkin kappaleesta oppilaiden kotiharjoittelua varten.

5.3

Uusi kappale työn alle, *Ebinin viikonloppu!* Harjoiteltu sektioharjoituksissa kappaleita. Musiikkiliikunnassa tehtiin body-percussion -harjoitteita sekä esiintymisharjoituksia, joissa oppilaiden tehtävänä oli astua esiin ringistä ja sanoa kuuluvalla äänellä mistä hän pitää. Yhteissoittotuokiossa harjoiteltiin läpi kaikki kappaleet, jotka olivat tähän asti olleet mukana. Kappaleista *Iltapäiväblues* ja *Ebin viikonloppu!* oli olemassa soivat ääniesimerkit, joten kuuntelimme niitä saaden kappaleesta soivan kuvan ennen kuin soitimme niitä.

4.2 Päiväkirjan analysointi

Seitsemän lähiopetuskerran aikana käsitelimme seuraavia asioita: Bb -duuriasteikko ja sen viisi ensimmäistä ääntä eli Bb, C, D, Eb ja F; pulssin hahmottamista sekä instrumenttien kanssa että perkussiivisesti omalla keholla ja äänellä; aika-arvot ja niistä tarkemmin: kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti; tauot musiikissa; nuotin lukeminen; unisono-teeman soittaminen; sektioille sovitettut omat roolit sekä sektiorhmiemien sisäiset stemmat.

Olin yllätynyt siitä kuinka nopeasti nuoret aloittelijat pääsivät harrastuksessaan eteenpäin. Ryhmämuotoinen opetus oli todella tehokasta soittimen alkeiden opettelussa. Lapset oppivat jatkuvasti matkimalla sekä sektioharjoituksissa että yhtyeharjoituksissa. Koin että myös yhtyeharjoituksissa oli hyvin tärkeää se, että opettaja soittaa soivan ääniesimerkin ja näyttää hyvän suoritteen etukäteen tai samaan aikaan soitettaessa. Näin lapset pystyivät peilaamaan omaa toimintaansa oikeaan toimintamalliin.

Mielestäni oppimista veivät eteenpäin myös tiivis opettajien välinen yhteistyö. Suunnitelin itse jokaiseen harjoitukseen tavoitteet ja siitä materiaalin, jonka jaoin muille opetta-

jille sektioharjoituksiin. Kerroin myös heille, että mikä oli päivän tavoite ja mihin oli tarkoitus päästä. Tämän johdosta koko harjoitus; sektioharjoitus, musiikkiliikunta sekä koko bändillä soittaminen; toimi saman asian vahvistajana.

Kirjoitin pääsääntöisesti itse materiaalin harjoituksiin. Vain kolmannella kerralla käytin valmista materiaalia, jonka totesin olevan kokoonpanolle tuohon aikaan liian haastavaa. *Oh when the saints* Hal Leonardin Essential for jazz band (2000) ei ollut kokonainen kappale vaan pieni pätkä teemasta. Mielestäni tällaisen pienen osan soittaminen ei tuottanut soittajille sellaista tunnetta, että kappale on valmis. Sen vuoksi siirryinkin itse kirjoittamaan helpompaa materiaalia, jota soittajat saavat oikeasti ”valmiiksi”. Koin tärkeäksi myös sen, että oppilas pystyy sanomaan osaavansa kappaleen harjoitusten jälkeen. Tämä lisää motivaatiota hyvin paljon. Itse korostin tätä harjoituskaudella kyselemällä usein mitä kaikkea osaamme jo. Näin oppilailla oli itsellään vahva kuva siitä, että he osaavat soittaa monta kappaletta.

4.3 Esimerkkejä toimivista harjoituksista aloittelijoille

4.3.1 Rytmisiä harjoituksia

Ensimmäisinä harjoituksina sektioharjoituksissa sekä yhtyeessä käytimme matkimis-harjoituksia. Nämä toimivat käytännössä niin, että opettaja soittaa esimerkin ja pyytää oppilaita toistamaan sen. Näin voidaan soittaa erityyppisiä rytmejä tietämättä mitään nuotinluvusta. Itse huomasin, että parhaiten harjoitteet toimivat parhaiten sidottuna vahvaan pulssiin, esimerkiksi beat-komppiin. Rytmitoistoja voi tehdä instrumenteilla, sanallisesti sekä kehoa rytmisoittimena käyttäen. Rytmitoistoharjoituksia on helppo tehdä ryhmässä tai kahdestaan oppilaan kanssa. Mielestäni tärkeintä rytmitoistoharjoituksissa on aluksi tehdä niitä ilman soitinta, jotta oppilas oppii helposti hahmottamaan rytmin ilman soitinteknisiä ongelmia. Kun tämä kynnys on ylitetty, niin oppilas voi helposti siirtää osaamansa helposti hahmotettavan rytmin instrumentilleen. Vasta sen jälkeen kun rytmi osataan sanarytminä tai matkimalla, niin se kannattaa sitoa tiettyyn nuottikuvaan. Käytäntö ennen teoriaa on mielestäni rytmin opettamisessa hyvä pelisääntö. Teimme rytmitoistoharjoituksia sekä tasaisilla että kolmimuunteisilla kahdeksasosilla. Harjoitusten alkupuolella emme teoreettisesti painottanut kolmimuunteisen ja tasajakaisen rytmin eroa, vaan syvennyimme musiikkiin käytännön tasolla.

Taukojen opettaminen ja hahmottaminen saattaa olla aluksi hieman vaikeaa. Sen vuoksi suosittelenkin tekemään eri tyyllisiä harjoituksia, joissa rytmeissä on taukoja joko alussa, lopussa tai keskellä. Itse kehitin tätä varten kappaleen *Taukoja soittajille*, jota harjoittelimme niin sanallisesti kuin instrumenttienkin kanssa. Kappale koostuu kahdesta eri osasta. Kappaleen A-osassa puhaltajat soittavat yhdessä jazz-estetiikan mukaisia rytmiä. Tämä osuus on kappaleessa sen musikaalisen luonteen vuoksi. Kappaleen jälkiosassa harjoitellaan taukoa eri tahdin iskulla. Tämä taas ei ole välttämättä erityisen musikaalista soittamista vaan siinä keskitytään hahmottamaan musiikillisia ongelmakohtia ja haasteita. Teos toimii harjoitusesimerkkinä opinnäytetyössäni. Kappaleen äänet ovat viitteellisiä eli samantyyllisiä harjoituksia voi tehdä millä vaan äänellä tai useammalla äänellä. Kappale on liitteenä liiteosiossa numerolla yksi.

4.3.2 Yhdestä äänestä kohti moniäänisyyttä

Aluksi soitimme kappaleita unisonossa eli yksiäänisesti. Ensimmäiset soittamamme harjoitteet olivat rytmintoistoja soivalla Bb -sävelellä. Laajensimme toisella viikolla äänemme soivan Bb -duuriasteikon kolmeen ensimmäiseen säveleen. Kolmannella viikolla opettelimme viisi säveltä. Tämän jälkeen aloimme soittamaan kappaletta *Pienen pienen veturi* yksiäänisesti. Harjoittelimme muutaman kappaleen yksiäänisesti, jotta lapset oppisivat soittamaan ryhmässä matkimalla opettajia ja muita oppilaita. Kuudensissa harjoituksissa saimme ensikosketuksen moniäänisyyteen kappaleen *Iltapäiväblues* kautta. Tässä kappaleessa jokainen sektio soitti unisonossa omaa rooliaan eli kappaleeseen oli sovitettu kolme eri puhallinosuutta. Olen kirjoittanut kappaleeseen pasunisteille vetomerkinnät ja trumpeteille sormitusmerkinnät. Pidän näiden merkitsemistä oppimisen nopeuttamisen kannalta hyödyllisenä. Liitteessä kaksi on *Iltapäiväbluesin* partituuri.

Ensimmäinen kappale, jossa oli sektionaalista harmoniaa oli säveltämäni kappale *Ebin viikonloppu!* Sävelsin kappaleen niin, että siinä oli melodiastemma sekä harmoniastemma. Näin sektiot pystyivät jakaantumaan kahteen osaan, jolloin saimme leveämmän soundimaailman big bandista. Tarkoitukseni oli säveltää musiikkia, jonka avulla pääsisimme vähitellen lähemmäs kohti big bandin moniäänistä sektionaalista harmoniaa. Liitteessä kolme on *Ebin iltaviikonloppu!* -kappaleen partituuri.

4.3.3 Musiikkiliikunta rytmin kehittäjänä sekä ryhmäyttämissapuvälineenä

Pidin alusta asti tärkeänä sitä, että big bandimme saisi musiikkiliikuntaa osana, joka-
viikkoisia harjoituksia. Koin tämän tärkeäksi, sillä mielestäni monet rytmiset asiat pystyy
hahmottamaan kehon kautta huomattavasti nopeammin kuin pelkästään teoreettisesti
opettamalla. Usean aistin kautta opittu informaatio on tehokkaampaa kuin yhtä kana-
vaa pitkin tuleva. Havainnointi usean aistikanavan kautta johtaa laajempaan tietoraken-
teeseen (Parvela-Westerinen 2013, 24). Musiikkiliikunnan keinoin oppilaat voivat oppia
rytmejä niin kuulokuvan perusteella kuin kineettisestikin itse tekemällä ja kokeilemalla.
Konkreettinen rytmin toisto helpottaa rytmin hahmottamista huomattavasti.

Teimme musiikkiliikunnassa myös erilaisia ryhmäytymisharjoituksia. Teimme monen-
laisia nimiharjoituksia, jotta oppilaat oppisivat tuntemaan toisensa ja yhteenkuuluvuu-
den tunne syntyisi nopeasti. Kaikki ryhmäytymisharjoituksetkin sidottiin kiinni rytmiin,
jotta oppilaat oppisivat toimimaan ryhmässä rytmin määräämällä tavalla. Tämä vastaa
kuitenkin hyvin paljon yhteissoittoa. Sen lisäksi teimme monia esiintymisharjoituksia.
Esimerkkinä tästä voisi olla harjoitus, jossa oppilaan tuli astua ringistä ringin keskelle ja
esitellä itsensä ja sanoa vaikkapa että mistä hän nauttii. Tällaiset esiintymisharjoitukset
ovat loistavia tuomaan ujompiä ja vetäytyvämpiä oppilaita osaksi ryhmää. Harjoitukset
myöskin vahvistavat lasten itsetuntoa.

5 Pohdinta

5.1 Mitä ajatuksia prosessi herätti?

Prosessi herätti paljon positiivisia tuntemuksia. Päällimmäisinä niistä olivat ajatukset
siitä, että musiikin oppimisen ei tarvitse olla kovinkaan vaikeaa. Usein kuulee toistelta-
van mantraa siitä, että puhallinsoittimien opettelu vaatii äärimmäisen paljon kärsivälli-
syyttä ja työtä, mutta projekti todisti että puhallinsoittimien alkeet pystyy opettelemaan
nopeasti ja mukavasti ryhmässä.

Huomasin itse, että oppilaat olivat todella innoissaan siitä, että he soittivat uutta mate-
riaalia, joka on sävelletty heille. Tämä lisäsi kenties jonkun verran oppilaiden motivaati-
tiota, sillä he kokivat olevansa erityisasemassa. Myös useammat oppilaat intoutuivat

projektin aikana säveltämään omia kappaleitaan. Osa oppilaista oli säveltänyt musiikkia itsenäisesti kun taas osa oli tehnyt musiikkia omalla bändillään.

Mielenkiintoista prosessissa oli se, että en etukäteen pystynyt hahmottamaan sitä, että kuinka nopeasti oppilaat oppivat. En voinut etukäteen tehdä suurta toimintasuunnitelmaa. Tein jokaiselle harjoituskerralla materiaalia edellisten harjoitusten pohjalta. Nyt jälkikäteen minulla on siis jonkin näköinen kuva, kuinka nopeasti oppilaat oppivat tiettyjä asioita ja voin käyttää näitä materiaaleja hyväksi eri tyylisten big bandien kanssa.

Projekti vahvisti oman mielikuvani siitä, että opettajien välinen yhteistyö on todella tärkeää musiikin opetuksessa. Toivoisinkin että perinteisessäkin musiikkiopisto-opetuksessa opettajat tekisivät yhtä paljon yhteistyötä, kuten tässä projektissa. Kun samaa kappaletta käydään sekä sektioharjoituksissa, musiikkiliikuntaharjoituksissa sekä yhteisharjoituksissa, niin oppilas saa paljon opetusta samasta asiasta eri muodossa. Tällä tavalla saimme kappaleita valmistettua jokaisen harjoituksen aikana vaikka oppilaat eivät välttämättä lukeneet nuotteja sujuvasti ja vaikka heille tuli tuona samana kertana uusia ääniä opeteltavaksi. Siitä huolimatta saimme kappaleet valmistettua usein jo heti ensimmäisten harjoituksen aikana.

Opettajien välinen yhteistyö sujui juuri niin kuin olin etukäteen olettanut. Olimme jo ennen ensimmäisiä harjoituksia sopineet opettajien välisen vastuunjaon. Itselläni vastuuna oli harjoitusten sisällöllisen puolen tuottaminen sekä harjoittaminen yhteisharjoituksissa. Tapasin muut opettajat joka viikko ennen harjoitusten alkamista. Tämä ei vienyt aikaa kuin noin viisi minuuttia, joten mistään isosta ajallisesta uhrauksesta ei ollut kyse. Ennen harjoitusten alkua vein opettajille tuottamani materiaalin ja keskustelin harjoitusten kulusta, jotta opettajat tiesivät mitä sillä kertaa kannattaisi harjoitella sektioharjoituksissa. Toki henkilökohtaisen ohjeistuksen voisi lähettää sähköisesti jo ennen harjoituksia, mikäli haluaa hoitaa asiat hyvissä ajoin etukäteen.

Improvisointia käytin lähinnä harjoitusten tekemisessä. Ensimmäiset matkimisharjoitukset perustuivat vahvasti improvisoituihin harjoituksiin eli kaikkia rytmejä en ollut suunniteltu etukäteen. Improvisoimalla erilaisia rytmejä pystyin itse mukauttamaan oman soittamiseni oppilaiden tuon hetkisen tason mukaan. Jazz-estetiikan opettelu on luontevinta musiikkiliikunnan ja matkimisharjoitusten kanssa. Aluksi ei ole tarpeen selittää jazz-

fraseerausta ja estetiikkaa mitenkään teoreettisesti vaan tehdä musiikkia noudattaen jazz-esteettisiä arvoja.

Suurimpana huolenaiheena projektissa oli se, että mikäli oppilas ei harjoittele kotona itsenäisesti niin silloin hän tippuu pois muiden oppilaiden kehityksestä. Mikäli oppilas harjoittelee ja kehittyy luonnostaan, niin hän pärjää hyvin ryhmäopetuksessa ja tarvetta yksityistunneille ei alussa välttämättä ole. Mikäli taas oppilas ei pysy opetuksessa mukana, niin hän ei harjoittele kotona. Tämä taas estää tulevan kehittymisen. Tällaisiin ongelmatilanteisiin olisi hyvä puuttua jo soittamisen alkuvaiheissa. Konseptia voisi siis kehittää niin, että varattaisiin resursseja tukioppitunteihin, jolloin pystyisimme jo alusta asti puuttumaan niiden oppilaiden soittovaikeuksiin, jotka eivät muuten pysyisi mukana. Tämä auttaisi koko bändin ryhmädynamiikkaan.

5.2 Voiko tuottamaani materiaalia hyödyntää myös perinteisemmässä opetuksessa?

Osa harjoituksista voi hyödyntää suoraan perinteisessäkin opetuksessa, esimerkiksi kappaleet ovat suoraan soitettavissa helpoina harjoitteina. Kappaleiden yksinharjoittelua auttaa myös kappaleiden taustanauhat, jotka löytyvät YouTube -nettipalvelusta. Niiden kanssa pystyy harjoittelemaan yksin ”koko yhtyeen” kanssa. Sinänsä harjoitteet eivät projektissa olleet mitenkään erikoisia. Tehokkaita niistä tekivät opettajien välinen yhteistyö sekä jatkuva esimerkki harjoitustilanteessa.

Itse olen hyödyntänyt säveltämiäni kappaleita *Iltapäiväblues* ja *Ebin viikonloppu!* myös niiden pasuunaoppilaideni kanssa, jotka eivät soita Dream On Big Bandissa. Kappaleet sisältävät vain vähän ääniä, joten niiden sisäistäminen on helppoa aloittelijoille. Sen lisäksi oppilaat voivat soittaa kotonaan vanhemmilleen ja kavereilleen kappaleet YouTubea, joka saattaa lisätä oppilaiden motivaatiota soittamisen harjoitteluun.

Erilaisia taukoarjoituksia voi tehdä joko nuoteista tai matkimalla. Sinänsä *Taukoja soittajille!* on mielestäni tylsä yksityisopetukseen. Taukojen opettamisen voi opettaa henkilökohtaisesti toisenlaisillakin harjoituksilla. Kuitenkin kappale toimi ryhmäopetuksessa hyvin, sillä ryhmässä oppilaat kuulivat omat virheensä paremmin. Yhteisöllinen oppiminen ja kuunteleminen tehostivat tämän kappaleen pedagogista vaikutusta.

Musiikkiliikuntaharjoitteita voi tehdä, ja suosittelenkin tekemään, myös perinteisemmän opetuksen yhteydessä. Itse en tuottanut omaa musiikkiliikuntamateriaalia. Olen kuitenkin ottanut käyttöön musiikkiliikuntaharjoitteita osana omaa opettamistani.

5.3 Miten jatkaa?

Jatkan materiaalin työstämistä big bandille, kunnes pääsemme noin oktaavin ambitukseen. Tämän jälkeen valmista materiaalia on huomattavasti helpompi löytää. Ryhmäopetus on toiminut tähän saakka hyvin ja sama opetusprosessi jatkuu ainakin tämän kevään ja syksyllä voimme katsoa uudelleen miten projektia jatketaan. Olisi hyvä, mikäli saisimme resurssoitua opetustunteja myös tukiopetukseen. Tukiopetus voitaisiin järjestää joko yksityistunteina tai pariopetuksena. Oppilaat ovat saaneet hyvät edellytykset hakeutua myös laajan oppimäärän pariin musiikkiopistolle.

Dream On Big Band on tämän kahden kuukauden aikana osoittautunut äärimmäisen hyväksi oppimisforumiksi big band -musiikkiin. Toivottavasti voimme ensi syksynä tai joskus myöhemminkin saada uuden alkeisbändin kasaan samalla tavalla kuin edellisen. Luulisin, että tällaiset koulujen yhteyteen rakennetut musiikkimahdollisuudet lisäävät myös musiikkiopistojen opiskelijamääriä aikanaan. Mikäli projektit pyörivät alasteella, niin viimeistään mennessään yläasteelle oppilaat rupeavat hakeutumaan musiikkiopistoihin, mikäli heidän tulevassa koulussaan ei ole yhteytoimintaa.

Useat bändin soittajat ovat ostaneet itselleen oman instrumentin. Tämä lisää käytettävissämme olevien soitinten määrää, joka tarkoittaa sitä että voimme laajentaa yhteyttämme. Toinen vaihtoehto on alkaa kasaamaan uutta alkeisbändiä toisten koulujen yhteyteen. Toivottavasti aktiivinen nuorisotyö nuorten keskuudessa auttaa viemään big band –musiikin ilosanomaa eteenpäin ja saisimme toimintamme kautta lisää harrastajia myös puhallinsoittimien pariin.

Dream On Big Bandin toiminta jatkuu syyskaudella 2014 ja jatkan uuden materiaalin luomista yhteismusisointimme tueksi. Aion seurata projektimme toimintaa jatkossakin ja pohtia projektin vaikutusta ja vaikuttavuutta laajemmalla aikavälillä. Pidemmän aikajakson jälkeen voin pohtia konseptimme toimivuutta uudesta perspektiivistä.

Lähteet

Kirjalliset lähteet:

Ahvenainen, Juha 2013. Orkesteri Tempo yhteisöllisenä harrastustoimintana. Helsinki. Opinnäytetyö Metropolia Ammattikorkeakoulu. YAMK-tutkinto.

Hermaja, Antti 2013. Tekniikkaharjoituksia pasuunalle – Oheismateriaalia perus- ja opistotasolle. Helsinki. Opinnäytetyö Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Juntunen, Marja-Leena; Perkiö, Soili; Simola-Isaksson, Inkeri 2010. Musiikkia liikkuen. Helsinki. WSOYpro OY.

Koivula, Merja 2010. Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. Jyväskylä, University of Jyväskylä.

Laukkanen, Jere 2006. Imatran big band -kesäkurssimateriaali.

Leinonen, Matti 2012. Pop/jazz-saksofonin perusteet - perustason saksofoninsoiton oppikirjan alkuosan toteutusprojekti. Helsinki. Opinnäytetyö Metropolia Ammattikorkeakoulu. YAMK-tutkinto.

Parvela-Westerinen, Eija 2013. Pitäisikö matikkaa vääntää rautalangasta? – Luokanopettajien kokemuksia toiminnallisesta matematiikasta alkuopetuksessa. Jyväskylä. Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Kasvatustieteen pro gradu tutkielma.

Pyymäki, Päivi 2004. Orkesterinjohtajan kirja. Helsinki. 7sikko- kustannus AY/ Edition 7.

WWW-lähteet

Hal Leonard Corporation

<<http://www.halleonard.com/bandSeriesGuide.jsp?subsiteid=6>>

(Luettu 16.4.2014)

Helsingin yliopisto, koulutuksen arviointikeskus

<http://www.helsinki.fi/cea/opetuksenjaoppimisentuki/koulu/yleinen_tehostettu_ja_erityinen_tuki/yhteistyö_roolit_ja_oppilashuolto/yhteisopettajuus.html>

(Luettu 16.4.2014)

Lähiöprojekti <<http://lahioprojekti.hel.fi/>>

(Luettu 13.4.2014)

MuTe < <http://www15.uta.fi/arkisto/mustut/mute/apusivut/sanasto.html> >

(Luettu 13.4.2014)

Northeastern Music Publishing Inc.

<<http://www.nemusicpub.com/page.aspx/contentId/5/NMP-Grading-System/>>

(Luettu 16.4.2014)

Pop & Jazz Konservatorio <<http://www.popjazz.fi/bandipaja-vuosaari/>>

(Luettu 13.4.2014)

Sibelius-Akatemia<<http://www2.siba.fi/aleatori/index.php?id=59&la=fi>>

(Luettu 8.4.2014)

Suomen Big Band Yhdistys r.y. <http://www.sbby.com/old_www/Media/>

(Luettu 13.4.2014)

6 Liitteen otsikko

Liite 1 : Taukoja soittajille

Taukoja soittajille!

Mikko Haanpää

Concert pitch

A Easy swing (80 - 100 bpm)

Alto Saxophone

Bb Trumpet

Trombone

Bass Guitar

Piano

Drumset

A. Sax.

Bb Tpt.

Trb.

B. Guit.

Pno.

Drs.

9 B C

A. Sax.
Bb Tpt.
Trb.
B. Guit.
Pno.
Drs.

13 D E

A. Sax.
Bb Tpt.
Trb.
B. Guit.
Pno.
Drs.

Liite 2: Iltapäiväblues

Iltapäiväblues

Mikko Haanpää

Concert pitch
Medium beat (112 bpm)

Alto Saxophone

Bb Trumpet

Trombone

Piano

Bass Guitar

Drumset

5

A. Sax.

Bb Tpt.

Trb.

Pno.

B. Guit.

Drs.

9

A. Sax.

Bb Tpt.

Trb.

Pno.

B. Guit.

Drs.

13 13 13 13 13 13 13 0 0 1 0

6 6 6 6 6 6 6 1 3 1 1 3 1

F7 Bb7

8

Drumfill

Detailed description: This is a musical score for a jazz ensemble. It consists of six staves: A. Sax. (Alto Saxophone), Bb Tpt. (B-flat Trumpet), Trb. (Trombone), Pno. (Piano), B. Guit. (Bass Guitar), and Drs. (Drums). The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The score is marked with a '9' at the beginning. The A. Sax. part has a melodic line with some rests. The Bb Tpt. part has a similar melodic line with fret numbers 13, 13, 13, 13, 13, 13, 13, 0, 0, 1, 0 written below. The Trb. part has a similar melodic line with fret numbers 6, 6, 6, 6, 6, 6, 6, 1, 3, 1, 1, 3, 1 written below. The Pno. part has a chordal accompaniment with chords F7 and Bb7 indicated. The B. Guit. part has a bass line with a fret number 8 at the beginning. The Drs. part has a drum pattern with 'x' marks for cymbals and vertical lines for other drums, ending with a 'Drumfill' instruction.

Liite 3: Ebin viikonloppu!

Ebin viikonloppu !

Concert pitch

Mikko Haanpää

Slow beat (72 bpm)

The musical score is written for a jazz ensemble in 4/4 time with a key signature of two flats (Bb and Eb). The tempo is marked as 'Slow beat (72 bpm)'. The score consists of the following parts:

- Alto Saxophone 1:** Melodic line with eighth and quarter notes.
- Alto Saxophone 2:** Sustained notes, mostly whole and half notes.
- Bb Trumpet 1:** Melodic line with eighth and quarter notes, including fingerings: 12 12 0 1 12, 12 0 1 12, 12 1 1.
- Bb Trumpet 2:** Sustained notes, mostly whole and half notes, including fingerings: 0 0 0 0 0 13 12.
- Trombone 1:** Melodic line with eighth and quarter notes, including fingerings: 4 4 1 3 4, 4 1 3 4, 3 1 1.
- Trombone 2:** Sustained notes, mostly whole and half notes, including fingerings: 1 Bb, 1, 1, 1, 1 Ebm, 2 F7, 1 Bb.
- Piano:** Chordal accompaniment with block chords in the right hand and a simple bass line in the left hand.
- Bass Guitar:** Sustained notes, mostly whole and half notes, including a fret number '8' at the beginning.
- Drumset:** Rhythmic accompaniment with a consistent pattern of eighth notes and accents.

5

A. Sax.

A. Sax.

B♭ Tpt.

B♭ Tpt.

Trb.

Trb.

Pno.

B. Guit.

Drs.

0 0 0 0 0 13 12

4 4 1 3 4 4 1 3 4 3 1 1

1 1 1 1 1 2 1
B♭ Ebm F7 B♭

8

Detailed description: This is a musical score for a jazz ensemble. It consists of nine staves. The top two staves are for Alto Saxophones (A. Sax.), both in treble clef with a key signature of one flat. The next two staves are for Trumpets (Trb.), both in bass clef with a key signature of one flat. The fifth staff is for Piano (Pno.), with a grand staff (treble and bass clefs) and a key signature of one flat. The sixth staff is for Bass Guitar (B. Guit.), in bass clef with a key signature of one flat. The seventh staff is for Drums (Drs.), in a standard drum notation. The score is divided into four measures. The first measure has a '5' above the first staff. The second measure has a '4' above the fifth staff. The third measure has a '1' above the fifth staff. The fourth measure has a '2' above the fifth staff. The piano part has chords B♭, Ebm, F7, and B♭. The bass guitar part has a '8' above the first measure. The drum part has a consistent pattern of eighth notes.